

OSNOVNI EKONOMSKI MODELI

SADRŽAJ DANAŠNJEG PREDAVANJA

- Još malo o podjelama
- ekonomski modeli
- kružni tok ekonomije
- granica proizvodnih mogućnosti

PODJELA 2

○ Teorijska ekonomija

- stvaramo modele kako bismo objasnili svijet

○ Empirijska ekonomija

- testiramo modele (statistički modeli...)

○ Pozitivna ekonomija

- kakve stvari jesu

○ Normativna ekonomija

- kakve bi stvari trebale biti

Primjer:

- prodaja bubrega preko eBay-a
  - pozitivna analiza
    - analiza ponašanja cijene
      - velika potražnja: $P \uparrow$
      - mala ponuda: $P \uparrow$
  - normativna analiza
    - je li to u redu

RAZMIŠLJATI KAO EKONOMIST

○ ekonomisti nas podučavaju da ...

- razmišljamo o alternativama
- procjenjujemo trošak osobnog i društvenog izbora
- ispitujemo i razumijemo kako su određeni događaji i pitanja međusobno povezani

EKONOMIST KAO ZNANSTVENIK

- način razmišljanja u ekonomici ...
  - podrazumijeva analitički i objektivni način razmišljanja
  - koristi znanstvene metode
- **znanstvene metode**: promatranje, teorija i još promatranja

- **apstraktni modeli** -objašnjenje funkcioniranja složenog, realnog svijeta
  - razvijanje **teorija**, prikupljanje i analiza podataka za evaluaciju/procjenу ispravnosti teorije
- model – pretpostavke, pojednostavljenje

EKONOMSKI MODELI

- ekonomisti koriste modele kako bi pojednostavnili funkcioniranje stvarnog svijeta
- dva osnovna ekonomska modela tržišta:
  1. kružni tok ekonomije
  2. granica proizvodnih mogućnosti

1. KRUŽNI TOK EKONOMIJE

- vizualni model tržišta koji pokazuje **tijek novca** i **faktora ponude** i **potražnje** na tržištu

PROIZVODI I FAKTORI PROIZVODNJE

- **Proizvodi** su korisna dobra ili usluge koje proizlaze iz procesa proizvodnje, te koji se troše ili upotrebljavaju za daljnju proizvodnju.
- **Faktori proizvodnje** su dobra koja poduzeća koriste u svojim proizvodnim procesima. Dijelev se u tri široke kategorije:
  - **zemlja i prirodni resursi**;
  - **rad** (odnosno radno vrijeme utrošeno u proizvodnji);
  - **kapital** (trajna dobra ekonomije proizvedena zato da bi se pomoću njih proizvodila druga dobra).

KRUŽNI TOK EKONOMIJE

○ **Kućanstva** (stanovništvo):

- IMAJU proizvodne faktore (zemlja, rad, kapital);
- TREBAJU proizvode (hranu, namještaj, televizore, ventilatore, šampone, aute...).

○ Kućanstva dakle:

- nude na prodaju proizvodne faktore;
- žele nabaviti proizvode.

○ **Kako razmijeniti faktore za proizvode???**

KRUŽNI TOK EKONOMIJE

○ Poduzeća (industrija):

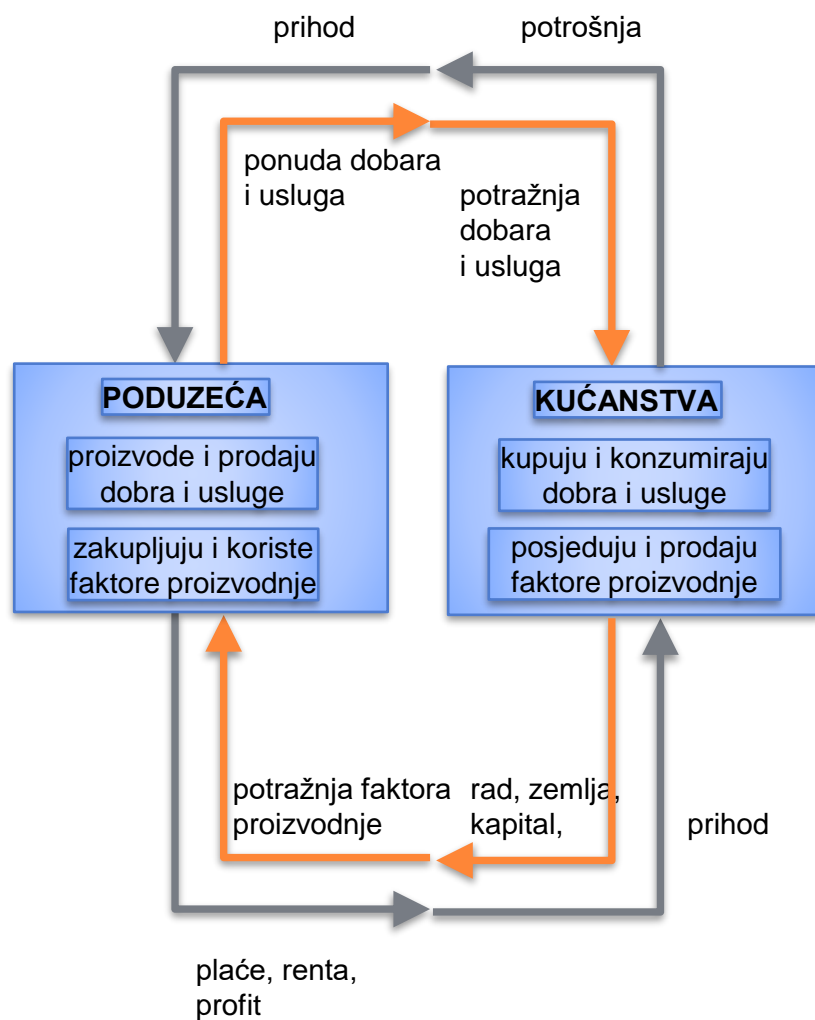
- IMAJU proizvode (hranu, namještaj, televizore, ventilatore, šampone, aute...);
- TREBAJU proizvodne faktore (zemlju, rad, kapital).

○ Poduzeća dakle:

- nude na prodaju proizvode;
- žele nabaviti proizvodne faktore.

○ Kako razmijeniti proizvode za faktore???

1. KRUŽNI TOK EKONOMIJE - DIJAGRAM

*

— = tijek inputa i proizvoda
— = tijek novca

1. KRUŽNI TOK EKONOMIJE

○ Ciljevi poduzeća

- Maksimiranje profita – prodaja roba skuplje od troškova resursa

○ Ciljevi kućanstva

- Maksimirati sreću i zadovoljstvo
- Potrošnja roba i usluga

TRŽIŠTE

○ Kućanstva:

- mijenjaju faktore za NOVAC;
- mijenjaju NOVAC za proizvode.

} tj. mijenjaju faktore za proizvode.

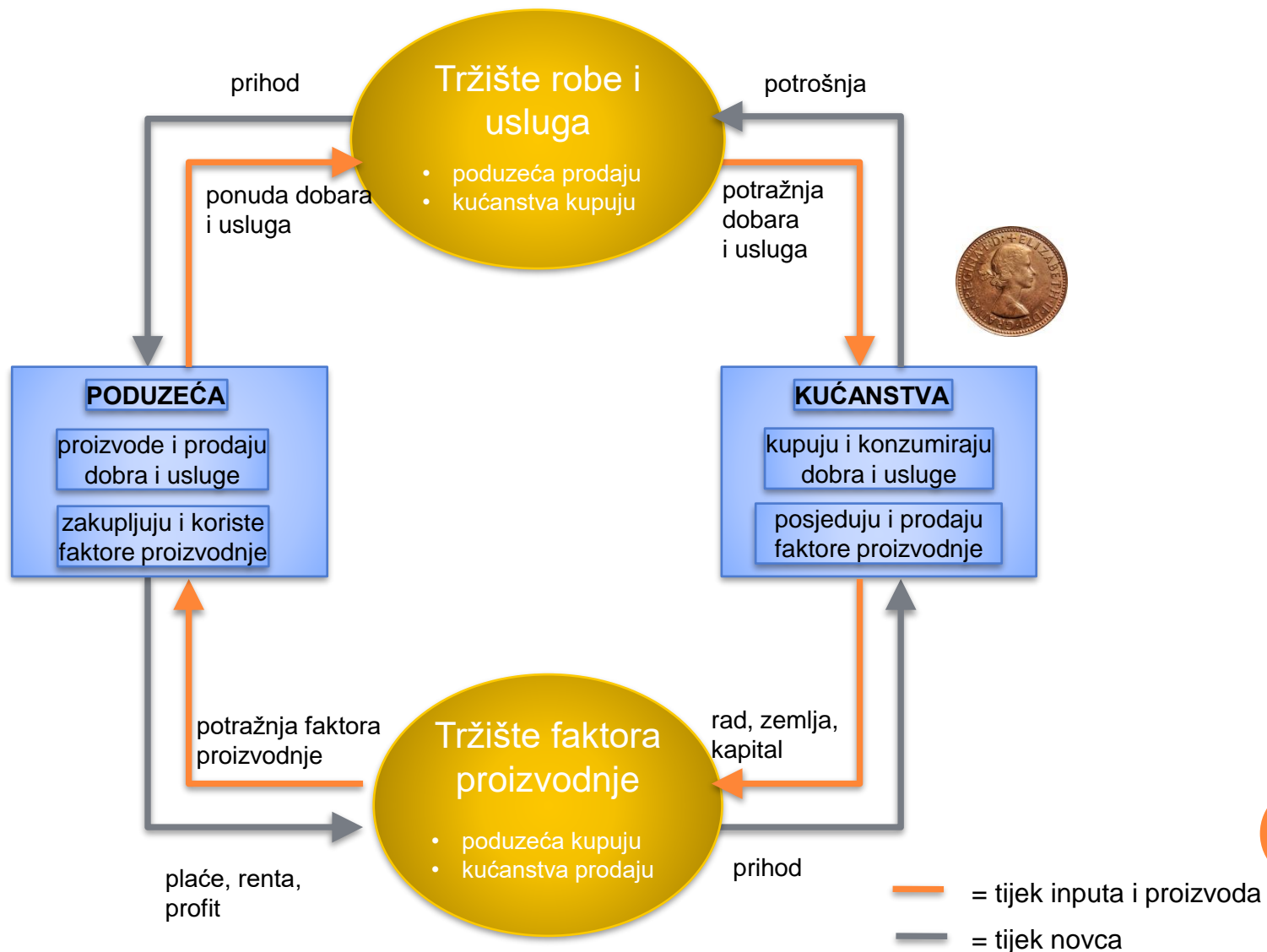
○ Poduzeća:

- mijenjaju proizvode za NOVAC;
- mijenjaju NOVAC za faktore.

} tj. mijenjaju proizvode za faktore.

○ Razmjena proizvoda za novac, odnosno faktora za novac, odigrava se na TRŽIŠTIMA.

1. KRUŽNI TOK EKONOMIJE - DIJAGRAM

2. GRANICA PROIZVODNIH MOGUĆNOSTI

- dijagram koji pokazuje **maksimalnu proizvodnju** nekog gospodarstva uz
  - raspoloživu količinu faktora proizvodnje i
  - raspoloživu tehnologiju proizvodnje
  - u određenom vremenskom intervalu
- **PPF = Production Possibilities Frontier**

2. GRANICA PROIZVODNIH MOGUĆNOSTI TEHNOLOŠKE MOGUĆNOSTI DRUŠTVA

- Pitanje **KRAJNJIH proizvodnih mogućnosti društva**:
  - Jednostavan model: društvo proizvodi samo *dva proizvoda*. Koje su moguće kombinacije proizvodnje ta dva proizvoda?
Jednostavni dijagram:
    - *Dva proizvoda* : **Proizvod A** i **Proizvod B**.
    - Društvo može:
      - angažirati sve resurse za proizvodnju **Proizvod A**, pa nema više mogućnosti proizvoditi **Proizvod B**;
      - angažirati sve resurse za proizvodnju **Proizvod B**, pa nema više mogućnosti proizvoditi **Proizvod A**;
      - kombinirati angažman resursa za proizvodnju oba proizvoda u određenom omjeru.

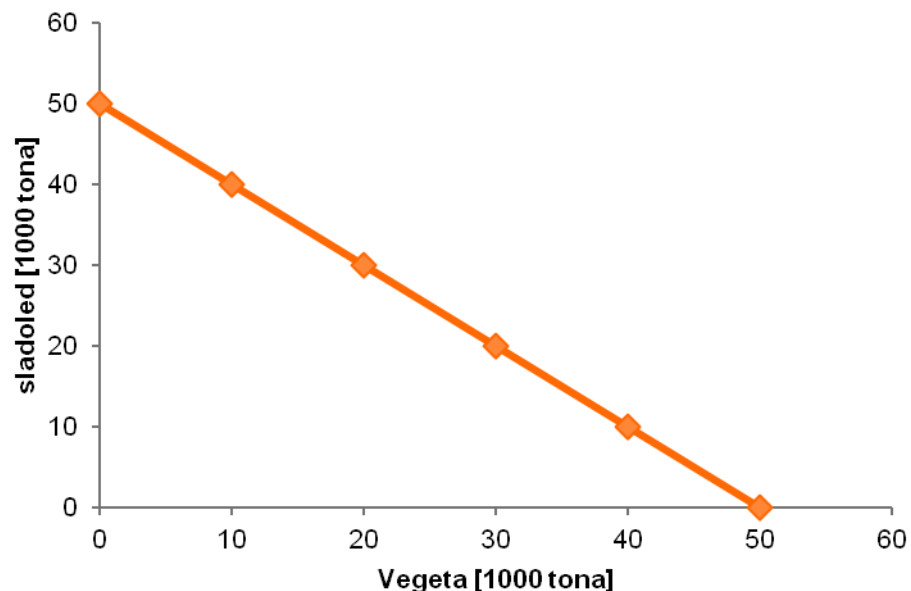

2. GRANICA PROIZVODNIH MOGUĆNOSTI UZ KONSTANTNI OPORTUNITETNI TROŠAK

○ pretpostavke modela

- gospodarstvo proizvodi samo dva proizvoda: LEDO sladoled i Vegetu
- oportunitetni trošak proizvodnje 1kg sladoleda jednak je 1kg Vegete

1000 tona Vegete	1000 tona sladoleda
0	50
10	40
20	30
30	20
40	10
50	0

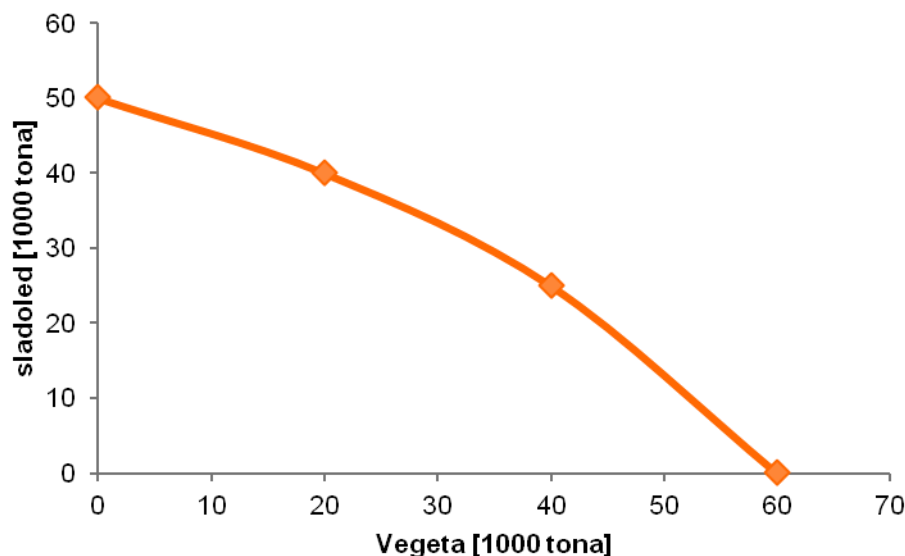

2. GRANICA PROIZVODNIH MOGUĆNOSTI UZ RASTUĆI OPORTUNITETNI TROŠAK

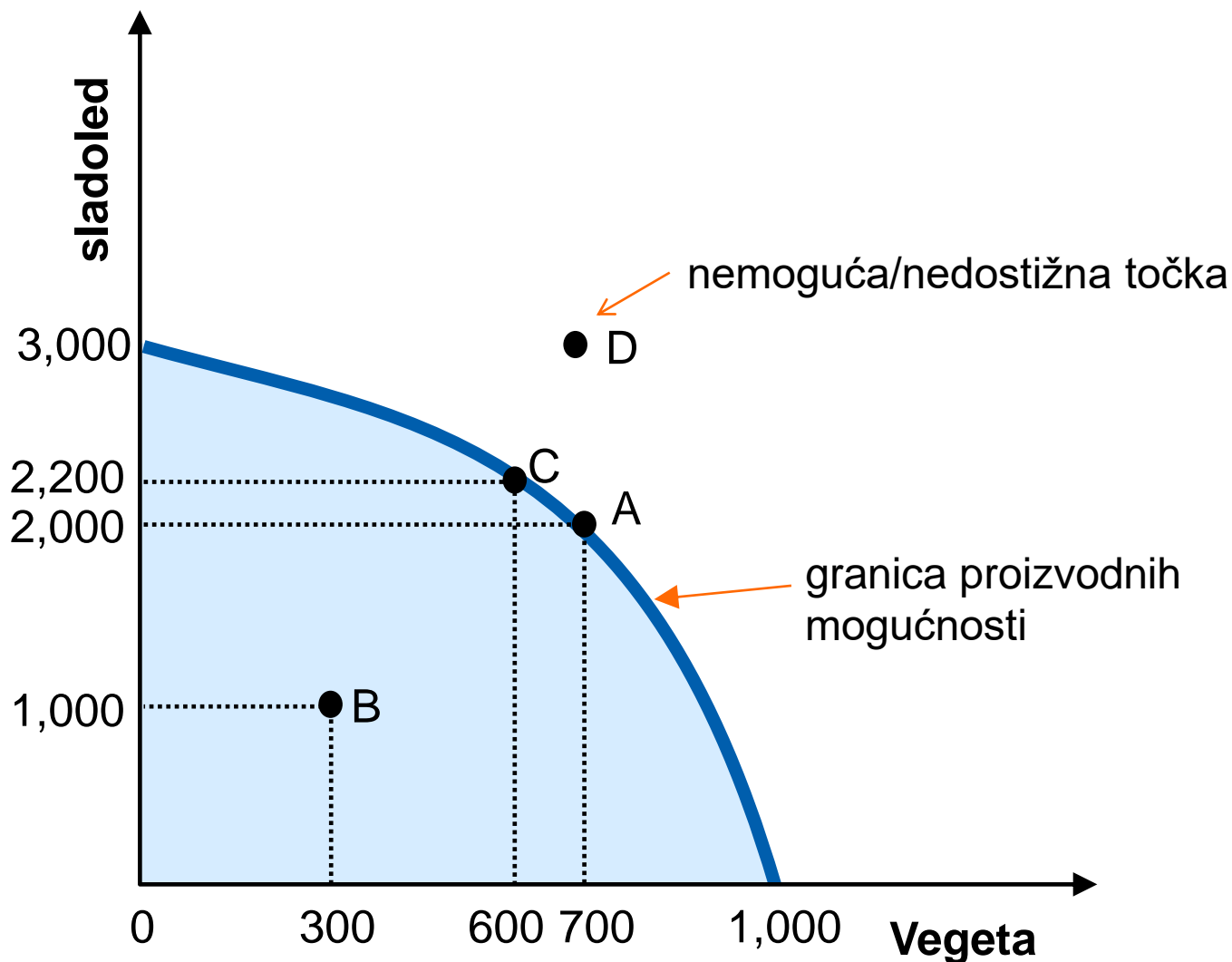
○ pretpostavke modela

- gospodarstvo proizvodi samo dva proizvoda: LEDO sladoled i Vegetu
- oportunitetni trošak između sladoleda i Vegete je promjenjiv
- posljedica – krivulja granice proizvodnih mogućnosti postaje **konkavna**

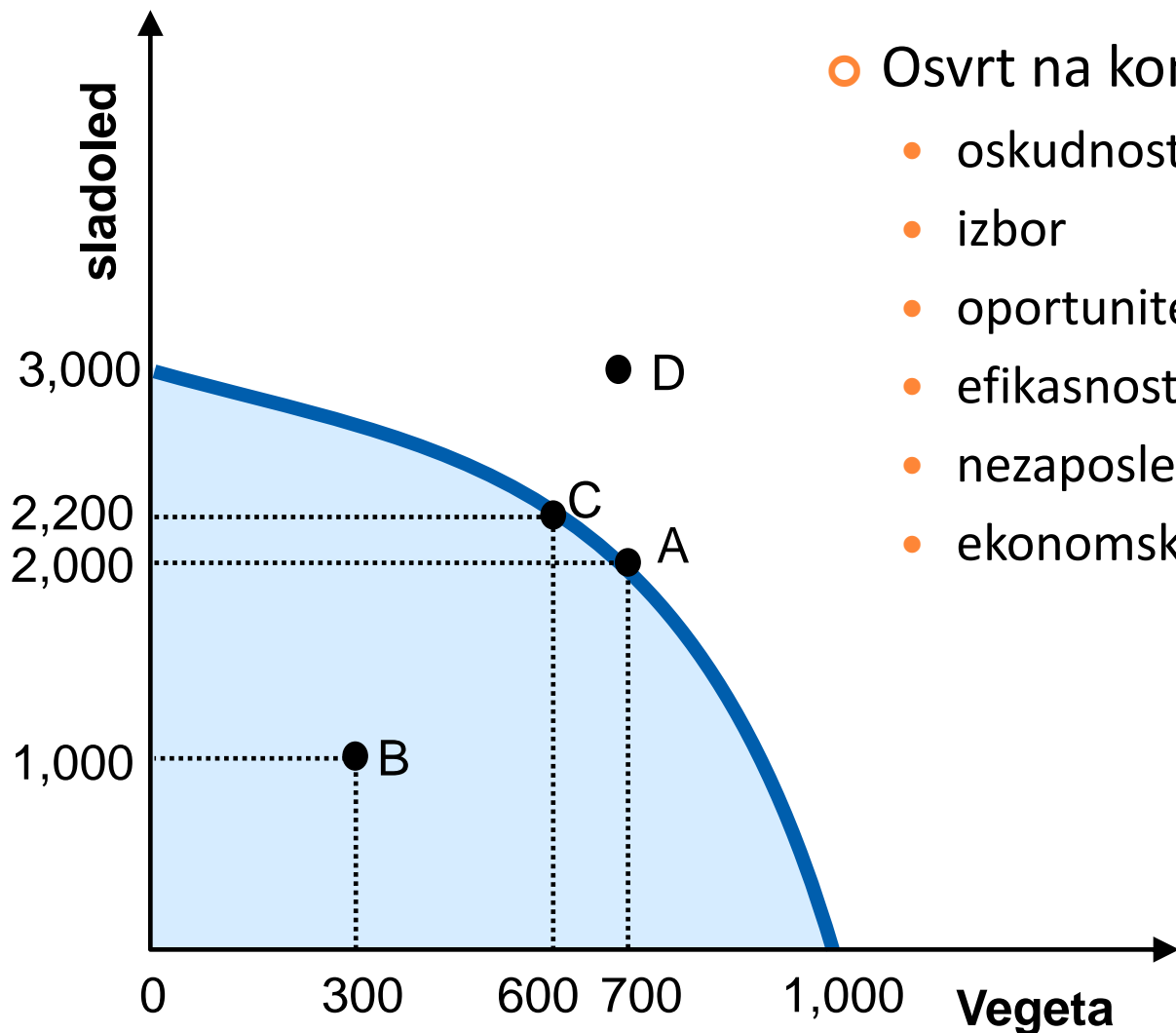
1000 tona Vegete	1000 tona sladoleda
0	50
20	40
40	25
60	0

2. EKONOMSKI KONCEPTI OPISANI GRANICOM PROIZVODNIH MOGUĆNOSTI

2. EKONOMSKI KONCEPTI OPISANI GRANICOM PROIZVODNIH MOGUĆNOSTI

- Osvrt na koncepte
  - oskudnost
  - izbor
  - oportunitetni trošak
  - efikasnost
  - nezaposlenost
  - ekonomski rast

2. PROVJERA RAZUMIJEVANJA

- Kako se pomakne granica proizvodnih mogućnosti ukoliko društvo postane bogatije?
- Kako se pomakne granica proizvodnih mogućnosti ako se porast bogatstva iskoristi za povećanje proizvodnje jednog dobra?

TEHNOLOŠKE MOGUĆNOSTI DRUŠTVA

